

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/8

Karar Sayısı : 2004/95

Karar Günü : 14.7.2004

Resmi Gazete tarih/sayı: 02.06.2005 / 25833

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Şereflikoçhisar Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : A) 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 88. maddesinin, **B)** 13.07.1965 günlü, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 5. maddesinin başvuru tarihindeki altıncı fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü tümcelerinin Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 5., 10., 90. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Tehdit suçundan açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu 88. maddesi şöyledir:

"Tekerrür hükümlerinin tatbikatında diğer bir cezadan kalbolunmuş ceza asıl ceza addolunur."

2- Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un başvuru tarihinde altıncı fıkrasında, 4786 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle yedinci fıkrasında yer alan itiraz konusu kurallar şöyledir:

" Hükümlü, tebliğ olunan ödeme emri üzerine belli süre içinde para cezasını ödemezse, Cumhuriyet Savcısının kararıyla bir gün üç milyon lira sayılmak üzere hapsedilir. Artıklar nazara alınmaz. Ancak, üçmilyon liradan aşağı hükmolunan para cezaları bir gün hapse çevrilir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 5., 10., 90. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İktüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahir Can ILICAK, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet

AKYALÇIN'ın katılımlarıyla, 15.1.2001 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

A- Kuralların Anlam ve Kapsamı

Türk Ceza Kanunu'nun 88. maddesinde *"Tekerrür hükümlerinin tatbikatında diğer bir cezadan kalbolunmuş olan ceza asıl ceza addolunur"* denilerek tekerrür hükümlerinin uygulanması sırasında önceki mahkumiyet ilamında belirtilen cezanın bir başka cezadan dönüştürülmüş olması durumunda hangisinin esas alınacağı belirtilmektedir.

647 sayılı Kanun'un para cezalarının tarifi, tespiti ve yerine getirilmesine ilişkin kuralların düzenlendiği 5. maddesinin başvuru tarihinde altıncı fıkrası iken 8.1.2003 gün ve 4786 sayılı Yasa ile yedinci fıkrasına dönüşen kuralın iptali istenilen birinci, ikinci ve üçüncü tümcelerinde ise, para cezalarının ödenmemesi halinde günlüğü üç milyon liradan hapse çevrileceği, artıkların dikkate alınmayacağı ve üç milyon liradan aşağı hükmolunan para cezasının bir gün hapis cezasına çevrileceği belirtilerek para cezalarına ilişkin ilâmların infaz biçimi düzenlenmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun genel olarak tekerrür hükümlerini düzenleyen 81. maddesinin 3. fıkrasına göre, tekerrürden dolayı artırılan miktarın hiçbir şekilde önceki suç için hükmolunmuş cezaların en ağırından fazla belirlenmesi mümkün değildir. 88. madde hükmüne göre de önceki suç bir başka cezadan çevrilmiş para cezası ise, 647 sayılı Kanun'un 5. maddesi gereğince hapis cezasına çevrilerek tekerrür nedeniyle yapılacak artırım miktarı buna göre belirlenecektir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralların Türk Ceza Kanunu'nun aynı hükmüne aykırı davranan ancak sonuçta aldığı özgürlükten yoksun bırakma cezası para cezasına çevrilen ve çevrilmeyen sanıklar açısından bu mahkumiyetlerine ilişkin olarak tekerrür hükümlerinin uygulanmasında farklı artırıma neden olduğu, bu durumun eşitlik ilkesine, cezaların önleyiciliği ve suçta ve cezada orantılılık ilkelerine dolayısıyla Anayasa'nın Başlangıcı ile 5., 10., 90. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu 88. maddesinde *"Tekerrür hükümlerinin tatbikatında diğer bir cezadan kalbolunmuş olan ceza asıl ceza addolunur"* denilmekte, Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 5. maddesinin itiraz konusu yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü tümcelerinde, *"Hükmü, tebliğ olunan ödeme emri üzerine belli süre içerisinde para cezasını ödemezse, Cumhuriyet Savcısının kararıyla bir gün üç milyon lira sayılmak üzere hapsedilir. Artıklar nazara alınmaz. Ancak üçmilyon liradan aşağı hükmolunan para cezaları bir gün hapse çevrilir"* kuralı getirilmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinde, *"Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar"* denilmektedir. Bu yasak, birbirinin aynı durumunda olanlara ayrı kurallar uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme, eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında, yasalara konulan kurallarla değişik uygulamalar yapılamaz.

Daha önce aynı suçu işlemiş olmalarına rağmen 647 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca suçlunun kişiliği, suçun işlenmesindeki özellikler gözetilmek suretiyle cezaları ferdileştirilerek önceki mahkumiyetlerine esas hapis cezaları para cezasına çevrilip asıl cezaları para cezası olanlar ile çevrilmemiş olanlar, asıl ceza bakımından aynı hukuksal konumda değillerdir. Bunların daha sonra işledikleri suçlarda tekerrür nedeniyle cezalarının artırılmasında farklı uygulama yapılması, önceki mahkumiyetlerine konu bu iki ceza nevinin farklı nitelikte olmasından kaynaklanmaktadır.

647 sayılı Kanun'un 5. maddesinin para cezalarının ödenmemesi halinde hapse dönüştürülmesine ilişkin yedinci fıkrasındaki itiraz konusu kuralların, ceza adaleti, hakkaniyet ve hukuk devleti ilkeleri yönünden incelenebilmesi için 4421 sayılı Kanun'la Türk Ceza Kanunu'ndaki para cezalarına getirilen sistemle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. 4421 sayılı Kanun ile cezaların önleyiciliğini sağlamak için para cezalarının artırılmasında, Vergi Usul Kanunu'nun 298. maddesi uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranının baz alınması öngörülmektedir. Para cezalarının artırılmasında benimsenen bu ilkeye göre, para cezasından hapse çevirmede de Türk Ceza Kanunu'nun Ek 2 ve Ek 6. maddeleri gereğince aynı sistemin benimsenmesi ceza siyasetinin gereğidir.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kurallar, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir.

Kuralların Anayasa'nın Başlangıç'ı, 5., 90. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

A- 1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 88. maddesinin,

B- 13.7.1965 günlü, 647 sayılı "Cezaların İnfazı Hakkında Kanun"un 5. maddesinin 4421 sayılı Yasa ile değiştirilen yedinci fıkrasının birinci, ikinci ve üçüncü tümcelerinin,

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 14.7.2004 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Mustafa BUMİN

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Esas Sayısı : 2001/8
Karar Sayısı : 2004/95

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ertuğrul ERSOY

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Fazıl SAĞLAM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR